

Химченко О.В.

викладач кафедри менеджменту в галузях АПК
Сумського національного аграрного університету
м. Суми, Україна

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ТА ЧИННИКІВ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Опрацювання широкого кола публікацій, присвячених різним питанням економіки скотарства, дало підстави для висновку: зазвичай практично не досліджуються проблеми, пов'язані із теоретико-методичними засадами формування й оцінювання рівня ефективності інтенсифікації виробництва. Але не менш суттєвим є і те, що не розглядаються питання пов'язані зі специфікою галузі скотарства, особливості якої теж слід враховувати, визначаючи процеси формування та оцінки рівня ефективності інтенсифікації. Ці особливості породжуються дією сукупності чинників, серед яких можна виділити такі:

- наявність декількох продуктів, які отримуються у галузі, а перш за все двох провідних: молока та приросту ВРХ, виробництво яких органічно поєднано між собою;
- дія дотаційного механізму, внаслідок чого, крім безпосередньо виручки від реалізації продукції, підприємства отримують доплати, що доволі суттєво впливають на рівень прибутковості;
- дуже значні відмінності у рівнях ефективності виробництва молока та ВРХ, що реалізується на м'ясо;
- велика амплітуда коливань у співвідношенні вартості молока та ВРХ, реалізованої на м'ясо, з собівартістю виробництва, що також значно впливає на інтегральні показники рівня окупності витрат у галузі;

- варіація показників рівня виробничої собівартості, причому з очевидною тенденцією до її зростання, що може та дійсно іноді призводить до того, що виробнича собівартість виявляється більш високою ніж повна (комерційна). Це робить доцільним, при проведенні ряду досліджень, оперувати показником окупності витрат (наприклад при визначенні впливу окремих чинників чи їх сукупності на результати господарювання) [3, с. 101].

Крім цього постає ще одне питання щодо доплат, які отримуються при виробництві певних видів продукції. Вони реально збільшують доходи при визначенні прибутковості виробництва різних видів продукції скотарства. Так, у передових підприємствах України враховується не тільки безпосередньо виручка від реалізації продукції, зокрема молока та ВРХ на м'ясо, а і відповідні доплати, які отримуються підприємствами за якість виробленої продукції, приріст поголів'я, вагову кондицію та інше. З точки зору визначення реальної прибутковості такий підхід слід уважати абсолютно логічним. Але у бухгалтерській звітності величину дотацій та доплат при визначенні рівня прибутковості виробництва продукції, у тому числі і скотарства, – не враховують. Проте це далеко не єдине питання, яке виникає при визначенні рівня інтенсивності виробництва продукції скотарства.

Економічна ефективність сільського господарства в значній мірі залежить від факторів підвищення рівня інтенсифікації. Поняття «фактор» й «напрямок» одні автори розмежовують, інші, навпаки, вживають ці терміни як синоніми [1, с. 15].

Деякі економісти вважають, що «фактор» характеризує конкретну рушійну силу інтенсивного розвитку, а термін «напрямок» служить для вираження найбільш загального її здійснення.

Фактори інтенсифікації можна об'єднати в три групи.

- Фактори першої групи визначають ріст і стійкість продуктивності тварин на основі використання їхнього біологічного потенціалу. До даної

групи належать: зміцнення кормової бази, племінна й ветеринарна робота, поліпшення умов утримання тварин й ін.

- Фактори другої групи забезпечують зниження витрат праці при утриманні худоби. До них належать комплексна механізація й електрифікація сільськогосподарського виробництва, удосконалення організації й оплати праці.

- Фактори третьої групи створюють сприятливі умови для ефективного використання виробничих ресурсів (земельних, матеріальних і трудових), а також прискорення впровадження досягнень науково-технічного прогресу. Це поглиблення спеціалізації, концентрація й кооперація сільськогосподарського виробництва, удосконалення форм власності й господарювання, економічного механізму функціонування сільських товаровиробників, поліпшення умов праці й відпочинку працівників [2, с. 11].

Для всього виробничого процесу характерний зв'язок між факторами виробництва й обсягом виробленої продукції. Вихід продукції в значній мірі залежить від сполучення факторів інтенсифікації. Рівень продуктивності тварин визначає фактор, що лімітує. Це обумовлює необхідність усунення наявних диспропорцій. Таким чином, підвищення економічної ефективності інтенсифікації тваринництва полягає в забезпеченні збалансованості факторів виробництва або ліквідації диспропорцій між ними.

Інтенсифікація тваринництва повинна здійснюватися не тільки за рахунок кількісного нарощування ресурсів, але насамперед на основі їх більше раціонального використання. Багато сільськогосподарських підприємств використовують виробничі ресурси малоефективно. У зв'язку із цим важливим напрямком інтенсифікації є застосування інтенсивних, ресурсозберігаючих технологій виробництва продукції. Ресурсозберігаючі технології спрямовані на зниження прямих витрат праці, матеріалоємності продукції й виробничих процесів, одержання максимального виходу

продукції й прибутку. Неодмінні умови впровадження таких технологій - наявність системи машин і кваліфікованих кадрів.

Література:

1. Березівський П.С. Відродження галузі скотарства у сільськогосподарських підприємствах Львівської області: оцінка, проблеми, прогнози / П.С. Березівський // Економіка АПК. – 2010. – № 2. – С. 15–18.
2. Бурик А. Ф. Підвищення ефективності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах регіону / А. Ф. Бурик, А. В. Мовчанюк // Економіка АПК. – 2011. – № 6. – С. 7-11.
3. Васильчак С.В. Виробництво молока та перспективи його розвитку /С.В. Васильчак, О.Р. Жидяк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.1. – С.99 – 106.
4. Вітвіцький В.В. Організаційно-економічні аспекти продуктивності в галузях АПК / В. В. Вітвіцький // Продуктивність агропромислового виробництва: наук.-практ. зб. – К., 2004. – С. 5-18